

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

ЗВІТ
за опитуванням
викладачів та студентів ТДАТУ
в рамках проєкту "Ініціатива академічної доброчесності та якості
освіти" (Academic IQ)

2022 р.

Вступ

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (далі - ТДАТУ) пройшов 90-річний шлях і сьогодні посідає гідне місце серед університетів України, готує фахівців з широкого спектру спеціальностей, має провідні позиції в аграрній освіті.

Впровадження принципів академічної доброчесності в ТДАТУ – це питання підняття якості вищої освіти та репутації самого ЗВО, підвищення його рейтингу, визнання дипломів університетів на європейському та світовому рівнях, підвищення конкурентоспроможності випускників.

Університет прагне створити середовище, яке сприяє навчанню і роботі, прагненню до істини, обміну знаннями, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку співробітників і студентів, підтриманню особливої університетської культури взаємовідносин. Кожен член університетської спільноти, дотримуючись норм Кодексу честі, робить неоціненний внесок у розвиток всього університету, зміцнення його іміджу і ділової репутації.

Забезпечення якості вищої освіти в ТДАТУ є багатоплановим і включає: наявність необхідних ресурсів (кадрових, фінансових, матеріальних, інформаційних, наукових, навчально-методичних тощо); організацію освітнього процесу, яка найбільш адекватно відповідає сучасним тенденціям розвитку національної та світової економіки та освіти; контроль освітньої діяльності ЗВО та якості підготовки фахівців на всіх етапах навчання та на всіх рівнях: рівні ЗВО, державному та міжнародному (європейському) рівнях, дотримання норм академічної доброчесності. Ефективне функціонування системи внутрішнього забезпечення якості досягається включенням усіх структурних підрозділів університету у процес забезпечення якості.

Для організації та функціонування системи забезпечення якості вищої освіти в установі створено відділ, який керується [«Положенням про відділ моніторингу якості освітньої діяльності у ТДАТУ»](#).

Основні принципи функціонування системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ТДАТУ є:

- прозорість;
- універсальність;
- уникнення конфлікту інтересів;
- об'єктивність;
- студентоцентризм;
- академічна доброчесність;
- мінімальна необхідність (документів, процедур);
- залучення всіх зацікавлених осіб (стейкхолдерів);
- субсидіарність (узгодження делегованих повноважень і відповідальності);
- системність і систематичність.

Опитування викладачів і студентів у рамках Проєкту "Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти", що впроваджується Американськими Радами з міжнародної освіти, було проведено з **13 грудня 2021 року по 11 лютого 2022 р.**

Посилання на анкети для опитування було розміщено на освітньому порталі ТДАТУ. Бесіди про важливість чесних і відвертих відповідей респондентів обговорені на засіданнях

кафедр, вчених радах, кураторських годинах із залученням органів студентського самоврядування.

Доступ до анкетування мали всі викладачі і студенти ТДАТУ і, відповідно, можливість долучитися до оцінювання стану академічної доброчесності в університеті.

В результаті дали свої відповіді на питання анкет 1076 студента денної форми навчання, що склало 40% від можливої кількості за цією формою навчання (на 6% менше ніж минулого року), та 205 викладачів - 75% (на 5% менше ніж минулого року), відповідно.

Відповідальна особа за поширення анкети серед викладачів/ок та студентів завідувачка відділу моніторингу якості освітньої діяльності ТДАТУ [Радміла Скляр](#).

1. Внутрішньоінституційні норми забезпечення академічної доброчесності та якості освіти: наявність та функціонування

Затверджені норми. У «[Кодексі честі ТДАТУ](#)» прописані усі норми поведінки для студентів і викладачів університету, а саме:

- Загальні моральні принципи, якими мають керуватися члени університетської громади;
- Норми етичної поведінки співробітників і студентів ТДАТУ, які регламентують, що є гідним і неприйнятним для студентів та співробітників університету;
- Політика академічної чесності ТДАТУ, де регламентовано норми академічної чесності для академічної спільноти університету та неприйняті порушення академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності викладачів (плагіат, шахрайство тощо);
- З метою моніторингу дотримання членами університетської громади моральних та правових норм цього Кодексу в ТДАТУ створена Комісія з питань етики та академічної чесності, яка має право одержувати і розглядати заяви щодо порушення Кодексу Честі та надавати пропозиції адміністрації університету (факультетів) щодо накладання відповідних санкцій.

Практики ознайомлення студентів та викладачів із затвердженими нормами передбачають:

- відповідно до п.5.2 «Кодексу честі ТДАТУ» студенти першого курсу обов'язково ознайомлюються під підпис;
- щорічно усі викладачі підписуються про зобов'язання дотримуватися норм Кодексу честі.
- в контрактах серед обов'язків є п.2.2.4., в якому викладач зобов'язується дотримуватися академічної доброчесності в угодах серед обов'язків є п.8, в якому здобувач зобов'язується дотримуватися академічної доброчесності.

В ТДАТУ існує практика особистого щорічного підтвердження ознайомлення студентів та викладачів із затвердженими нормами під підпис.

Вимірювання рівня ознайомлення студентів та викладачів із затвердженими нормами періодично проводиться, але не систематично і механізм вимірювання потребує вдосконалення.

Питання якості освіти та академічної доброчесності щорічно розглядаються на засіданнях:

- вченої ради університету (факультетів, інституту);
- ректорату;
- засіданнях кафедр;

- кураторських годинах тощо.

Обговорення з проблем якості освіти та академічної доброчесності обговорюються на регулярних засіданнях ректорату, вченої ради університету і факультетів, а також на засіданнях навчально-виховних комісій факультетів, кафедр та у разі надходження звернень розглядаються комісією з розгляду скарг.

На регулярних засіданнях Вченої ради (факультетів) розглядаються питання щодо результатів екзаменаційних сесій, перевірки робіт здобувачів на плагіат тощо.

У разі надходження звернень створюється комісія за відповідним напрямком питання і за результатами внутрішнього розслідування приймається відповідне рішення.

До обговорення питань якості освіти і академічної доброчесності залучаються:

- представники адміністрації (ректорат)
- декани факультетів (керівник Навчально-наукового інституту загально-університетської підготовки)
- завідувачі кафедр, гаранті освітніх програм і викладачі
- представники студентського самоврядування університету та факультетів.

Технічну роботу з перевірки на плагіат курсових та дипломних робіт здобувачів вищої освіти виконує відповідальний адміністратор (представник відділу МЯОД), а експертну – нормоконтролер роботи (з окремою оплатою праці) або завідувач відповідної кафедри.

Технічну роботу з перевірки на плагіат дисертацій виконує секретар спеціалізованої ради із захисту дисертаційних робіт (з окремою оплатою праці), а експертну – члени комісії з попереднього розгляду дисертацій.

Оплату за перевірку вищевказаних робіт за допомогою онлайн-сервісу «Unicheck» (в рамках угоди із ТОВ «Антиплагіат») здійснює університет.

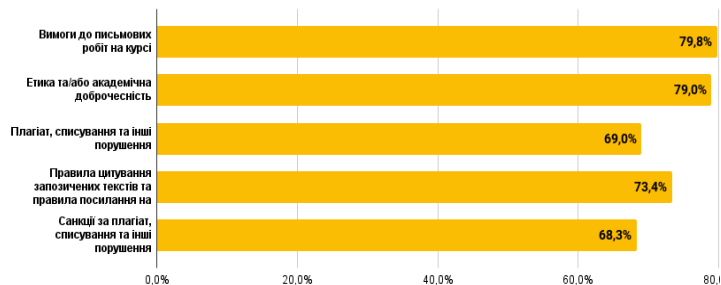
Технічна та експертна перевірка наукових статей здійснюється редакціями наукових збірників. За перевірку збірників наукових праць ТДАТУ оплачує університет.

Функціонування норм на практиці (на основі отриманих даних)

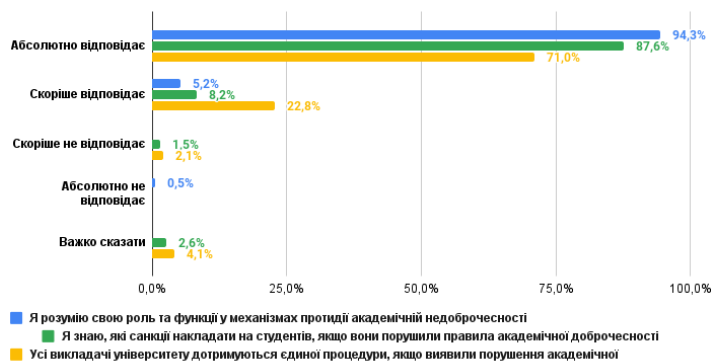
Опитування студентства	Опитування викладачів
------------------------	-----------------------

Ознайомленість студентів та викладачів з нормами:

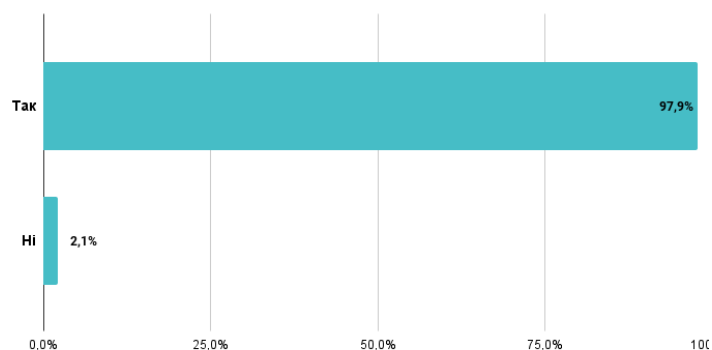
5С. Як часто протягом цього семестру Ви обговорювали з викладачами такі питання? (відповіді "часто" і "дуже часто")

19В. Вкажіть, будь ласка, наскільки твердження відповідають чи не відповідають Вашому досвідові?

26В. Чи доводилося Вам брати участь у заходах, на яких роз'яснювали викладачам норми законодавства, рекомендацій МОН, політики закладу щодо академічної доброчесності в навчальному процесі?

Загальний висновок:

1) В ТДАТУ існує практика особистого щорічного підтвердження ознайомлення студентів та викладачів із затвердженими нормами під підпис. Це підтверджують результати опитувань.

2) Студенти впродовж семестру, в якому проводилось опитування, «часто» і «дуже часто» обговорювали питання щодо вимог до письмових робіт на курсі 79,6%; етика та/або академічна доброчесність 79,0%; правила цитування запозичених текстів та правила посилання на використану літературу 73,4%. Менші показники отримали: «плагіат, списування та інші порушення» 69% та «санкції за плагіат, списування та інші порушення» 68,3%.

3) Більш високі відсотки показали викладачі (відповідь «абсолютно відповідає»):

- Я розумію свою роль та функції у механізмах протидії академічній недоброчесності 94,3%;

- Я знаю, які санкції накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності 87,6%.

- Усі викладачі університету дотримуються єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної доброчесності 71%.

Тобто можна зробити висновок, що норми академічної доброчесності більше обговорюються в викладацькій спільноті, ніж в студентській. Особливо, необхідно приділити викладачам обговоренню зі студентами: плагіату, списуванню та санкції за ці порушення на своїх заняттях, включити відповідний розділ до силabusів.

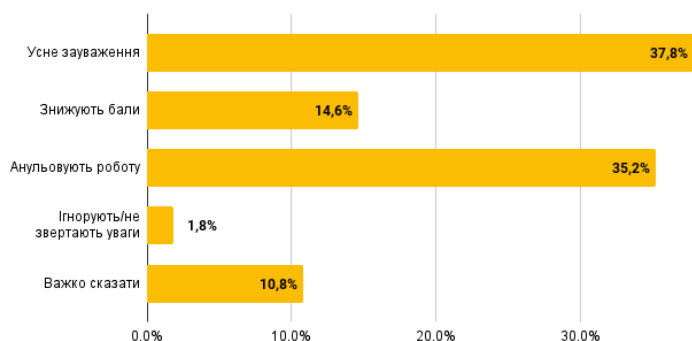
4) Вимірювання рівня ознайомлення студентів та викладачів із затвердженими нормами періодично проводиться, але не систематично і механізм вимірювання потребує вдосконалення.

Реалізація норм АДЧ:

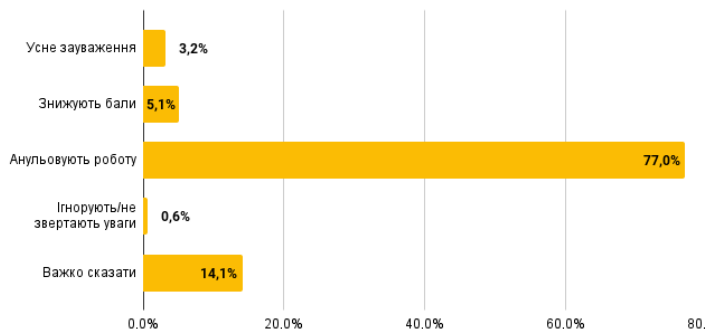
• Застосування санкцій

бс. Що, зазвичай, роблять викладачі, якщо ....?

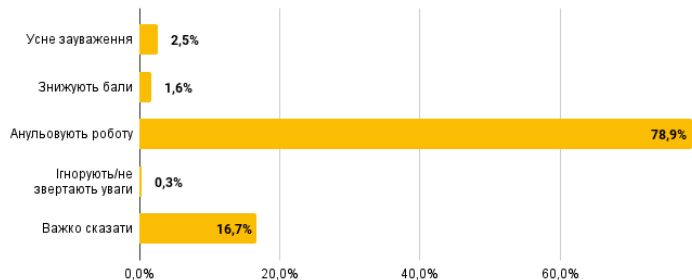
Студент/ка допомагає іншому студенту/ці під час екзамену

Студент/ка здав чужу письмову роботу від свого імені

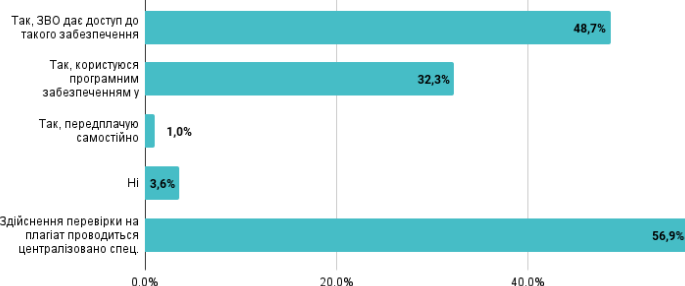

Студент/ка здав чужу курсову роботу від свого імені

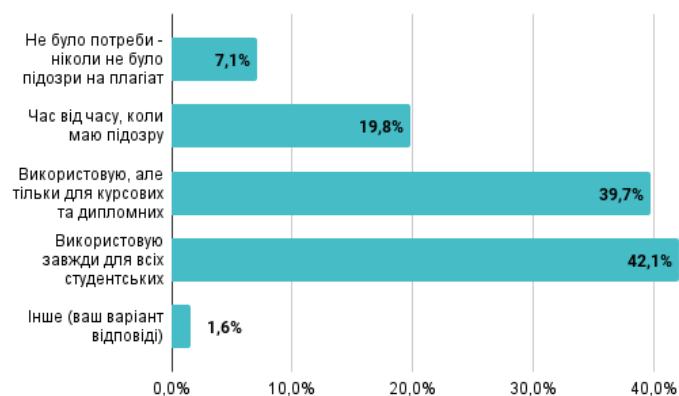

• Виявлення академічної недоброчесності

21В. Чи маєте Ви доступ до програмного забезпечення з виявлення плагіату?

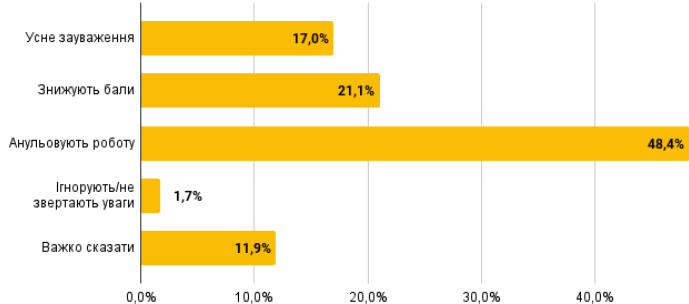

22В. Як часто Ви використовуєте програмне забезпечення для виявлення плагіату у студентських роботах?

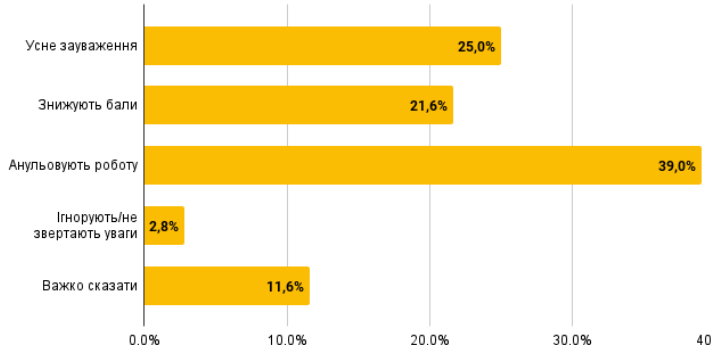

• Терпимість до плагіату

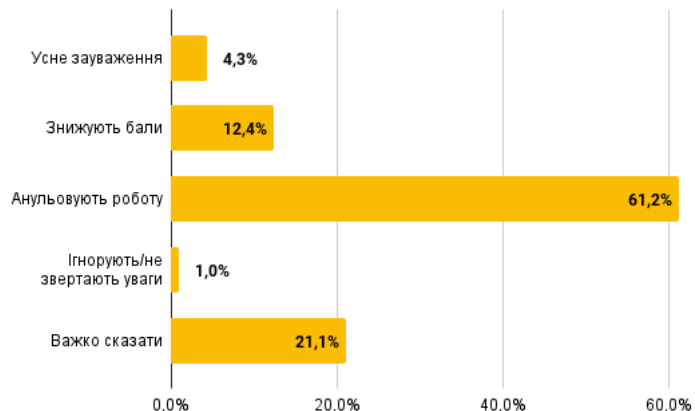
Студент/ка списує в іншого студента/ки під час екзамену

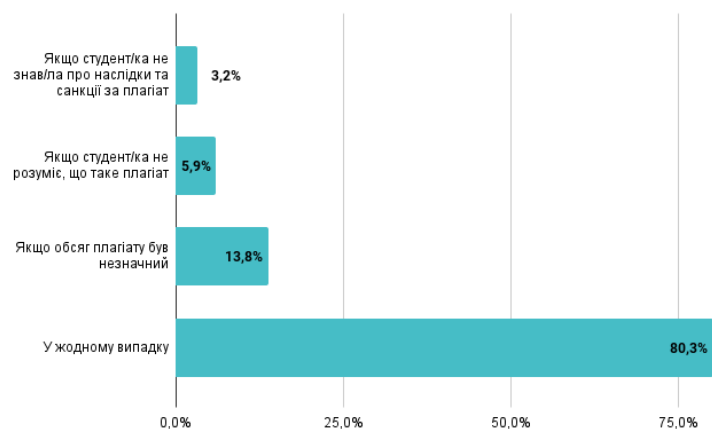
Студент/ка списує в іншого студента/ки під час письмової роботи

У дипломній роботі студента/ки виявлений плагіат

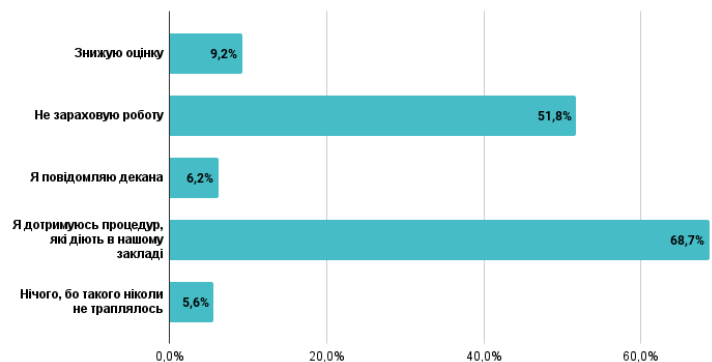

23В. Вкажіть, в яких випадках Ви можете заплющити очі на плагіат?

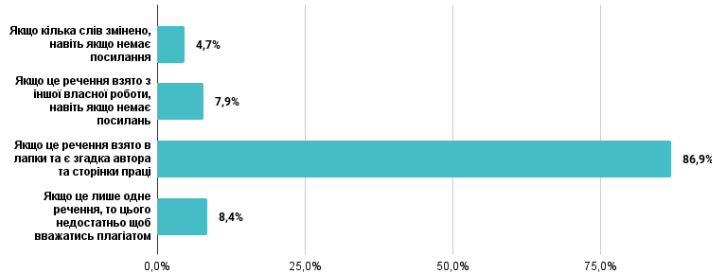

• Застосування санкцій

20В. Що Ви робите, якщо вважаєте, що студент/ка порушив/ла правила академічної доброчесності на екзамені або в письмовій роботі?

28В. Якщо студент/ка скопіював/ла одне речення з іншого джерела та використав/ла у своїй роботі, за яких умов Ви НЕ вважатимете це плагіатом?

Загальний висновок:

1) Студенти відповіли, що викладачі при порушенні студентами правил академічної доброчесності, в основному, **анулюють роботу**:

- здавання чужої письмової та курсової робіт 77% та 78,9%, відповідно;
- списування під час екзамену та письмової роботи 48,4% та 39%, відповідно;
- у дипломній роботі виявлено плагіат 61,2%.

2) Студенти відповіли, що викладачі при порушенні студентами правил академічної доброчесності, роблять **усні зауваження**:

- Студент/-ка допомагає іншому студенту/-ці під час екзамену - 37,8%
- Студент/-ка списує в іншого студента/-ки під час письмової роботи – 25%.

Під час списування на екзамені та письмової роботи вказали, що викладачі знижують бали 21,1% та 21,6%, відповідно.

Ці відповіді не зовсім корелюються з відповіддю викладачів, що в наведених випадках вони дотримуються процедур, які діють в закладі 68,7%.

3) Необхідно звернути увагу на значні відсотки відповідей студентів «важко сказати» по всій групі питань 6С. Особливо, здавання чужої курсової роботи від свого імені 16,7% та у дипломній роботі виявлено плагіат 21,1%. Тобто, ці студенти не знають, яка процедура в цьому випадку повинна бути.

4) Можна зробити висновок, що не всі студенти ознайомлені на необхідному рівні з **Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в ТДАТУ**. Тому, цій процедурі необхідно приділити більше уваги керівникам дипломних робіт (проектів) та кураторам груп на кураторських годинах.

5) Якщо ж подивитися на відповіді викладачів на питання «Якщо студент/-ка скопіював/-ла одне речення з іншого джерела та використав/-ла у своїй роботі, за яких умов Ви НЕ вважатимете це плагіатом?», то ми бачимо, що 86,9% володіють знаннями щодо правил академічного письма.

2. Зворотна комунікація від студентства та викладачів/ок

В університеті існує процедура звернень студентів у випадках незадоволеності освітнім процесом або принципів академічної доброчесності, яка визначена у «Положенні про розгляд студентських звернень та скарг в ТДАТУ»

Відповідно до Статуту університету конференцією трудового колективу обираються постійно діючі комісії, які розглядають різні напрямки принципів академічної доброчесності співробітників, у тому числі викладачів.

В ТДАТУ утворені комісії:

- 1) з нагляду за дотриманням норм законодавства та Статуту університету;
- 2) з етики виробничих відносин;
- 3) з контролю фінансової діяльності;
- 4) з трудових спорів (відповідно до законодавства про працю).

В Положеннях про комісії прописані процедури щодо розгляду скарг і звернень.

Затверджені норми.

Згідно діючого **«Положення про опитування учасників освітнього процесу в ТДАТУ»** 2 рази на рік напередодні екзаменаційних сесій проводиться анонімне опитування на освітньому порталі університету <http://op.tsatu.edu.ua/login/index.php> щодо якості викладання залікових та екзаменаційних дисциплін.

Крім того, відповідно до «Положення про зрізи залишкових знань студентів ТДАТУ» двічі на рік вибірково проводяться зрізи залишкових знань з пройдених дисциплін, а також на останній консультації перед екзаменом відділом здійснюється незалежний замір знань з дисциплін відповідного семестру шляхом тестування на Освітньому порталі.

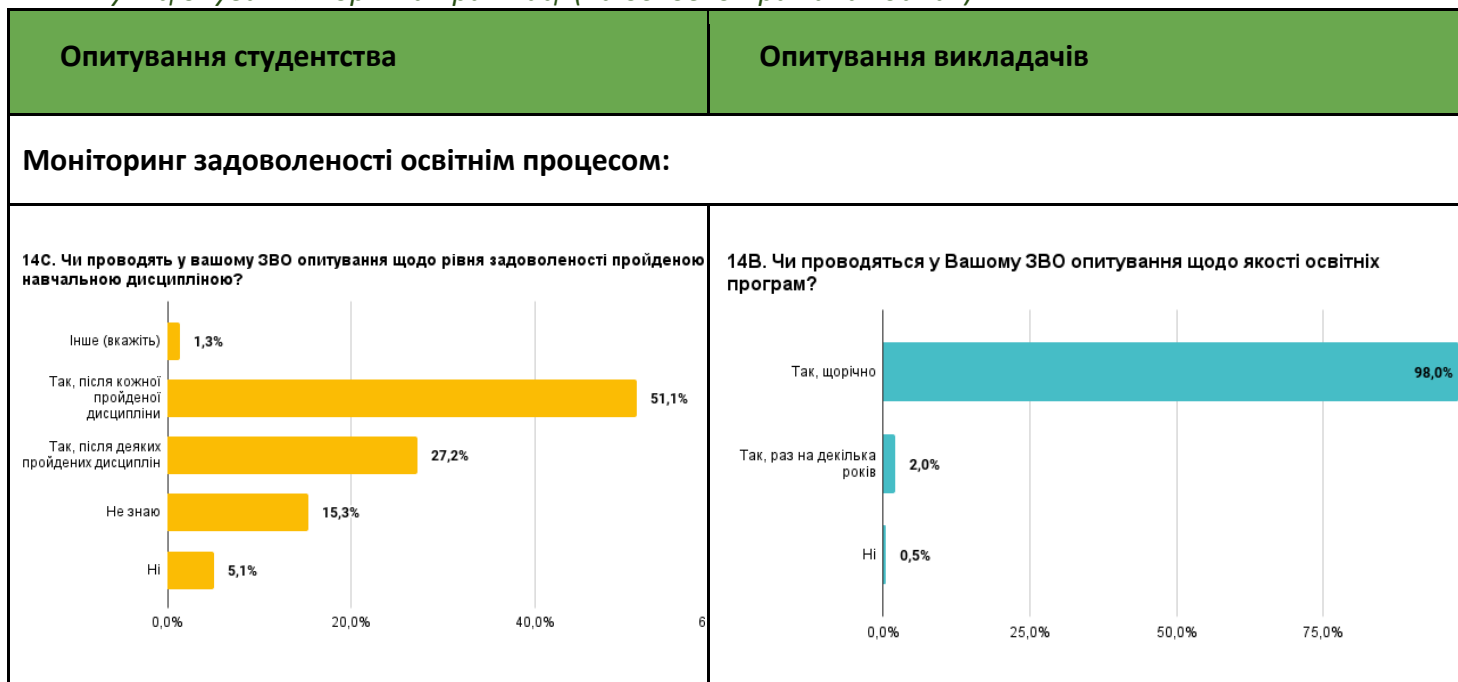
Опитування студентів щодо якості викладання дисциплін охоплює наступні теми:

- Загальне задоволення предметом;
- Ознайомлення зі змістом, видами робіт та критеріями оцінювання;
- Організація та підготовленість до занять;
- Доступність та чіткість викладу, презентацій, навчальних матеріалів;
- Інтерактивність;
- Зрозумілість і прозорість оцінювання;
- Дотримання академічної доброчесності студентами;
- Дотримання академічної доброчесності викладачами;
- Доступність та легкість зв'язку з викладачем.

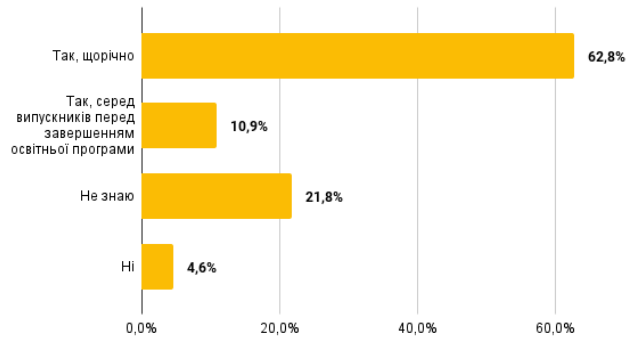
Існуюча анкета не містить питання щодо надання відгуків студентам про їхні роботи і ця рекомендація буде врахована при наступному перегляді «Положення про опитування учасників освітнього процесу в ТДАТУ»!

У разі отримання низьких показників якості викладання з певної дисципліни проходить обговорення проблеми на засіданні кафедри, а відділом МЯОД перевіряється навчально-методичний комплекс з даної дисципліни та електронний навчальний курс на Освітньому порталі на його відповідність робочій програмі і змісту освітньої програми. За результатами перевірки викладачу надаються рекомендації щодо покращення навчальних курсів, тестових завдань, а також надається можливість пройти підвищення кваліфікації у [Вищій школі педагогічної майстерності університету](#).

Функціонування норм на практиці (на основі отриманих даних)

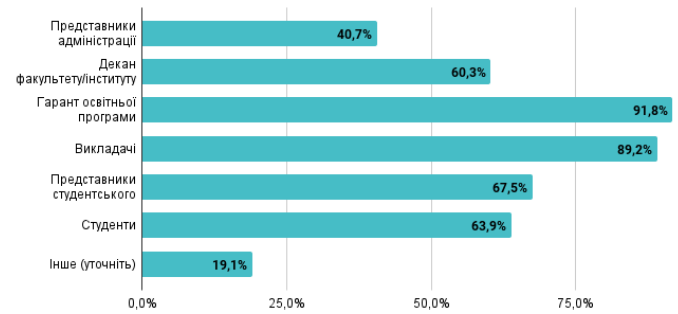
15С. Чи проводять у вашому ЗВО опитування щодо задоволеності змістом освітніх програм?

15В. Чи вносять у освітні програми зміни за результатами опитувань щодо якості освітніх програм? Так - 100%

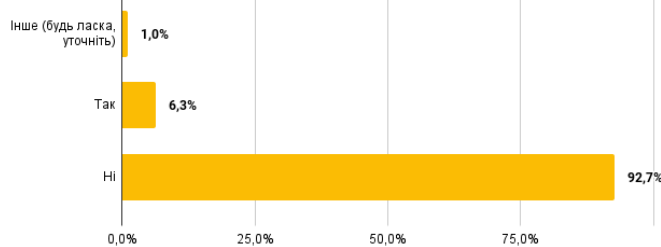

16В. Хто бере участь у обговореннях і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми?

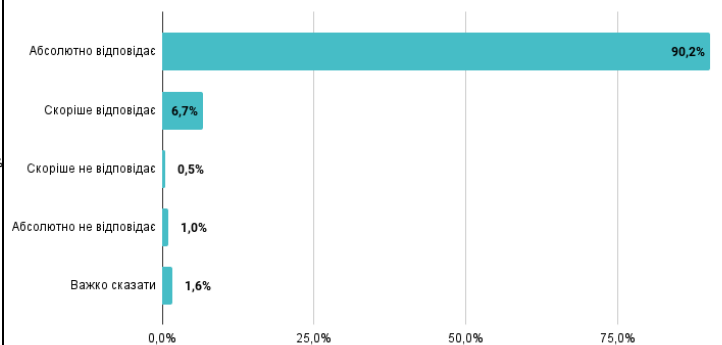

Процедури звернень студентства та викладачів/ок:

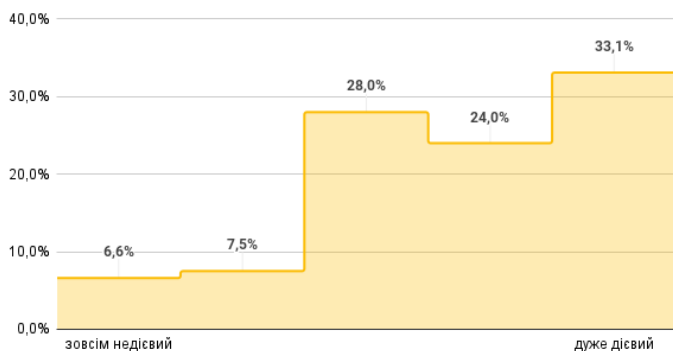
23С. Чи доводилося Вам за весь період навчання скласти скаргу викладачеві / адміністрації у зв'язку з незадоволеністю освітнім процесом?

19В. Вкажіть, будь ласка, наскільки твердження відповідають чи не відповідають Вашому досвідові? Я знаю, куди повідомляти, якщо вважаю, що студент порушив правила академічної доброчесності

24С. Оцініть наскільки, на вашу думку, дієвим є механізм подачі скарги щодо незадоволеності освітнім процесом у вашому університеті

Загальний висновок:

1) Моніторинг задоволеності освітнім процесом через стан опитування студентів щодо рівня задоволеності пройденою навчальною дисципліною показав, що 78,3 % вказали про наявність таких опитувань: 51,1% після кожної пройденої та 27,2% - деяких пройдених. З цього можна зробити висновок, що при такому опитуванні студенти відповідають не по всім екзаменаційним та заліковим дисциплінам, як передбачено вимогами і розробленою анкетною, а тільки вибірково. Насторожує той факт, що 20,4% взагалі не знають про існування такого опитування в закладі та відповідають «не знаю» - 15,3% і «ні» - 5,1%. На цей факт необхідно звернути увагу деканам та кураторам в подальшому і покращити стан доведення даної інформації до всіх груп студентів в період тижнів ПМК2 в кожну сесію, як прописано в [«Положенні про опитування учасників освітнього процесу в ТДАТУ»](#)

2) Опитування щодо задоволеності змістом освітніх програм проводиться щорічно наприкінці навчального року серед студентів всіх курсів і рівнів вищої освіти, окрім перших. Тому, і результат про незнання такої процедури (відповіді «не знаю» та «ні») 26,4% - це студенти 1 курсів бакалаврату і магістратури.

3) Викладачі підтверджують факт опитування щодо змісту освітніх програм (ОП):

- 98% вказала «так, щорічно» - тому що вони також приймають участь в цій процедурі, як внутрішні стейкхолдери;

- 100% вказали, що за результатами таких опитувань вносяться зміни в освітню програму. За цю процедуру несе особисту відповідальність гарант освітньої програми, що підтверджується [моніторинговими звітами](#), які розміщені на сайті університету та протоколами робочих груп з цієї ОП.

- відповідно до [«Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти»](#) в обговоренні і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми повинні приймати участь гарант ОП, викладачі, декан, представники студентського самоврядування, студенти. Це підтверджують і викладачі у відповіді на 16В питання. Більше відсотків отримали гарант ОП 91,8% та викладачі 89,2%; менші відсотки у представників адміністрації 40,7% та декану 60,3%.

4) Результати опитувань підтверджують ознайомленість студентів і викладачів з процедурою подачі скарги щодо незадоволеності освітнім процесом в університеті:

- 96,9% викладачів знають куди повідомляти, якщо вважають, що студент порушив правила академічної доброчесності та 3,1% - не зовсім в цьому впевненні. Тому необхідно на засіданні кафедри позапланово розглянути детально всі аспекти цього питання;

- не дивлячись на те, що 92,7% опитаних студентів жодного разу не доводилось скласти скаргу викладачеві / адміністрації у зв'язку з незадоволеністю освітнім процесом, 57,1% вказали на дієвість цього механізму.

3. Оцінювання: наскільки ефективно викладачі/ки комунікують студентству його критерії

Затверджені норми.

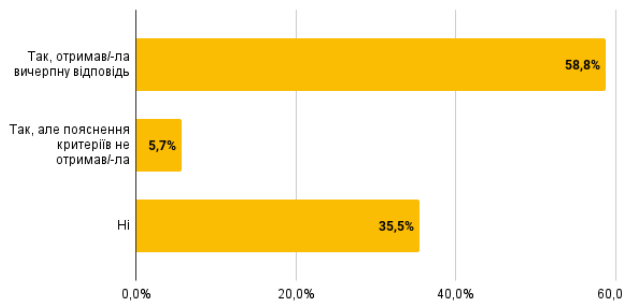
Згідно затвердженої методики викладання дисципліни в університеті передбачено перед початком занять довести до здобувачів критерії оцінювання на кожному практичному, лабораторному або семінарському занятті.

Критерії оцінювання наведені у робочих програмах з навчальних дисциплін є достатньо прозорими, тому частіше немає необхідності додатково пояснювати студенту, чому йому виставлена саме така оцінка. Але, якщо студент не погоджується або просить роз'яснити, то викладач обов'язково надасть пояснення. У випадку, якщо студент і надалі не погоджується з оцінкою, то він має право звернутися до деканату із заявою і комісія згідно із [«Положенням про апеляцію результатів оцінювання знань здобувачів вищої освіти ТДАТУ»](#), проводить перевірку письмових робіт здобувача та встановлює його рівень знань з дисципліни чи її поточних оцінок.

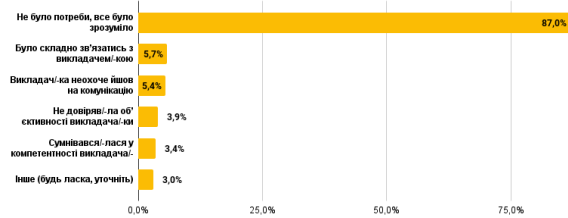
Функціонування норм на практиці

Опитування студентства	Опитування викладачів
Прозорість оцінювання робіт студентів:	
<ul style="list-style-type: none"> зрозумілість критеріїв <p>17С. Оцініть наскільки зрозумілими є критерії оцінювання письмових робіт на дисциплінах?</p> <ul style="list-style-type: none"> необхідність звертатися з проханням про надання критеріїв 	<ul style="list-style-type: none"> ознайомлення студентів із критеріями оцінювання та їх пояснення <p>13В. Чи Ви ознайомлюєте студентів на початку курсу з загальними критеріями оцінювання дисципліни?</p>

18С. Чи доводилося Вам звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення?

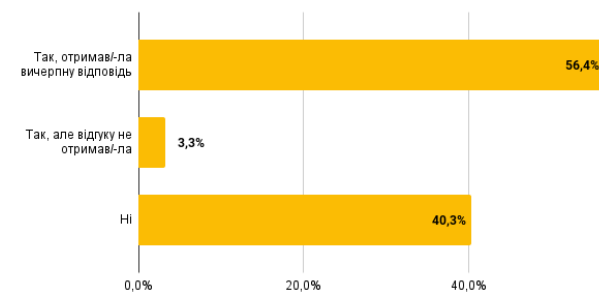

19С. Чому не доводилося звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпне їх пояснення?

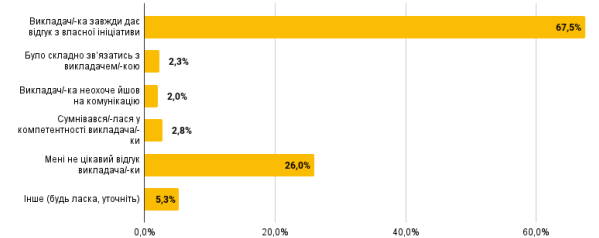

- надання відгуків на студентські роботи

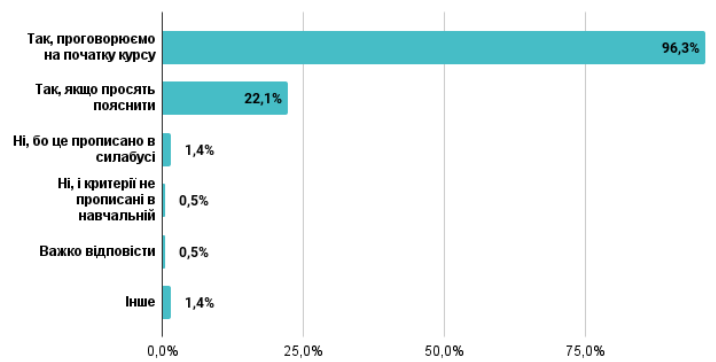
20С. Чи доводилося Вам звертатися до викладачів з проханням надати відгук на Вашу роботу?

21С. Чому Вам не доводилося звертатися до викладачів з проханням надати відгук на Вашу роботу?

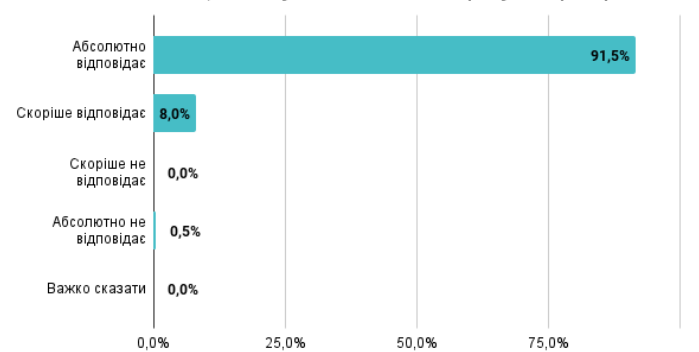

9В. Чи пояснюєте Ви студентам критерії оцінювання?

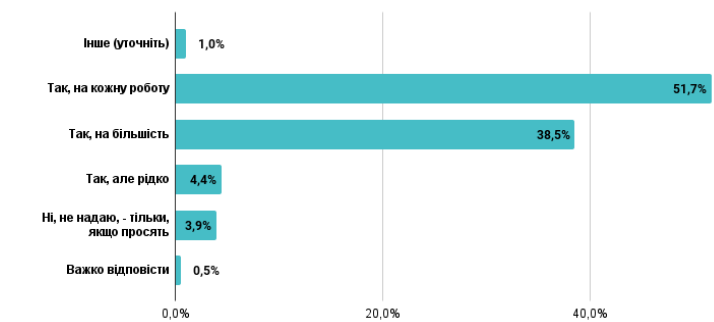
- зрозумілість критеріїв

4В. Наскільки ці тези відповідають Вашому підходу до викладання? "Я завжди пояснюю, щоб студенти мали чіткі і зрозумілі критерії"

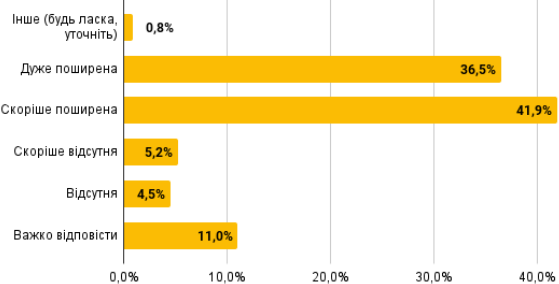

- надання відгуків на студентські роботи

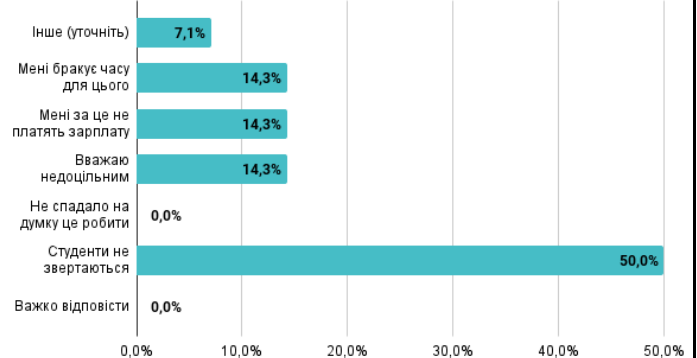
7В. Чи надаєте Ви відгук на роботи студентів?

22С. Наскільки поширеною є можливість отримати додаткові бали за виконання додаткових завдань в межах курсу?

8В. Поясніть, чому саме Ви не надаєте відгук?

Загальний висновок:

1) Затверджені норми щодо ознайомлення студентів із критеріями оцінювання та їх пояснення підтверджують викладачі відповіддю на 13В та 9В питання анкети:

- 92% ознайомлюють студентів на початку свого курсу усно та 76,9% - прописано у силабусі;
- 96,3% проговорюють на початку курсу та 22,1% - так, якщо просять пояснити.

2) В результаті таких заходів, для 77% студентів є зрозумілими критерії оцінювання письмових робіт на дисциплінах. Але не дивлячись на вище сказане 58,8% студентам все ж доводилось звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпного їх пояснення і всі вони отримали вичерпну відповідь. Водночас 5,7% вказали, що також звертались, але пояснень критеріїв не отримали. 35,5% студентів вказали, що не звертались і з них 87% - тому що все зрозуміло. Але потребує відповідних дій відповіді студентів 5,7% - було складно зв'язатись з викладачем та 5,4% - викладач/-ка неохоче йшов на комунікацію.

3) Результати опитувань студентів щодо надання відгуків на їх роботи показують:

- 40,3% не звертались до викладачів з таким проханням, тому що викладач це робить за власною ініціативою вказали 67,5% та, на жаль, 26% вказали, що він їм не цікавий;
- це і вказують 90,2% викладачів, що вони надають такі відгуки з різною періодичністю, з них 51,7% на кожную роботу та 38,5% на більшість;
- ті викладачі, які не надають відгук, вказали 50% - студенти не звертаються.

4) В результаті опитування студентів щодо можливості отримати додаткові бали за виконання додаткових завдань в межах курсу ми бачимо, що така практика досить поширена, а саме 36,5% вказали «дуже поширена» та 41,9% «скоріше поширена». Водночас не знають про таку можливість, тому що їм «важко відповісти» 11% та відповідь «відсутня» 4,5%.

4. Навантаження: практики, пов'язані із встановленням та моніторингом дотримання оптимального навчального навантаження студентів та викладачів

Затверджені норми

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з повним терміном навчання навчаються протягом 4 курсів (240 кредитів), а зі скороченим терміном, в залежності від вимог стандарту вищої освіти зі спеціальності, 3 курси (180 кредитів) або 2 курси (120 кредитів).

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти з освітньо-професійних програм навчаються протягом 1,5 років (90 кредитів).

Навчальне навантаження студентів денної форми навчання в межах 26-30 годин на тиждень, тобто 13-15 пар на тиждень.

Кількість курсових робіт (проєктів) в університеті на усіх спеціальностях не більше однієї у семестрі або двох протягом курсу.

Згідно з «Положенням про курсовий проєкт (роботу) у ТДАТУ» загальний обсяг письмової роботи повинен становити 25-30 сторінок комп'ютерного тексту без врахування списку використаних джерел і додатків.

Згідно з «Положенням про організацію дипломування у ТДАТУ» обсяг дипломних проєктів (робіт) бакалавра: пояснювальна записка (текстова частина) – не менш 60 сторінок основної частини; а для напрямів технічного спрямування - обов'язковий графічний (ілюстративний) матеріал – не менше 6 аркушів креслень (плакатів) формату А1. Якщо проєкт передбачає конструкторську розробку, графічна частина повинна містити не менш трьох аркушів конструкторської частини виконаних згідно вимог (ЄСКД);

Для дипломних робіт магістра: пояснювальна записка (текстова частина) орієнтовним обсягом 80-100 сторінок; для напрямів технічного спрямування - ілюстративний матеріал не менше 6 аркушів плакатів формату А1.

Обсяг літератури для опрацювання встановлюється керівником курсової або кваліфікаційної роботи, але, як правило, не менше 25 літературних джерел, у тому числі посилань на веб-сайтах.

Написання у вигляді письмових робіт (рефератів, розрахунково-графічних робіт тощо) для виконання самостійної роботи з дисципліни в університеті не допускається, крім визначених навчальним планом.

Опитування студентства	Опитування викладачів																																																														
Рівень завантаженості:																																																															
<p>13С. Оцініть, наскільки добре Вам вдається планувати свій час для навчання</p> <table border="1"> <tr><td>зовсім погано</td><td>5,9%</td></tr> <tr><td>погано</td><td>9,8%</td></tr> <tr><td>задовільно</td><td>27,1%</td></tr> <tr><td>дуже добре</td><td>57,2%</td></tr> </table> <p>25С. Як Ви оцінюєте власне навчальне навантаження впродовж цього семестру?</p> <table border="1"> <tr><td>Вкрай надмірне</td><td>12,1%</td></tr> <tr><td>Скоріше надмірне</td><td>27,1%</td></tr> <tr><td>Помірне</td><td>53,8%</td></tr> <tr><td>Скоріше мізерне</td><td>1,9%</td></tr> <tr><td>Мізерне</td><td>1,9%</td></tr> <tr><td>Важко відповісти</td><td>2,6%</td></tr> </table> <p>26С. Який відсоток занять цього семестру ви відвідали (загалом онлайн та в аудиторіях)?</p> <table border="1"> <tr><td>0%-25%</td><td>4,0%</td></tr> <tr><td>25%-50%</td><td>8,0%</td></tr> <tr><td>50%-75%</td><td>28,3%</td></tr> <tr><td>75%-100%</td><td>59,7%</td></tr> </table> <p>27С. Чи поєднуєте Ви навчання з роботою?</p> <table border="1"> <tr><td>Інше (будь ласка, уточніть)</td><td>2,0%</td></tr> <tr><td>Так, працюю з частковою зайнятістю</td><td>23,9%</td></tr> <tr><td>Так, працюю з повною зайнятістю</td><td>12,9%</td></tr> <tr><td>Зараз не працюю, але працював/ла раніше</td><td>19,9%</td></tr> <tr><td>Ні, не працюю і не працював/ла раніше</td><td>41,3%</td></tr> </table>	зовсім погано	5,9%	погано	9,8%	задовільно	27,1%	дуже добре	57,2%	Вкрай надмірне	12,1%	Скоріше надмірне	27,1%	Помірне	53,8%	Скоріше мізерне	1,9%	Мізерне	1,9%	Важко відповісти	2,6%	0%-25%	4,0%	25%-50%	8,0%	50%-75%	28,3%	75%-100%	59,7%	Інше (будь ласка, уточніть)	2,0%	Так, працюю з частковою зайнятістю	23,9%	Так, працюю з повною зайнятістю	12,9%	Зараз не працюю, але працював/ла раніше	19,9%	Ні, не працюю і не працював/ла раніше	41,3%	<p>25В. Як Ви загалом оцінюєте навчальне навантаження студентів у вашому закладі?</p> <table border="1"> <tr><td>Вкрай надмірне</td><td>2,6%</td></tr> <tr><td>Скоріше надмірне</td><td>7,4%</td></tr> <tr><td>Помірне</td><td>87,4%</td></tr> <tr><td>Скоріше мізерне</td><td>0,5%</td></tr> <tr><td>Вкрай мізерне</td><td>0,0%</td></tr> <tr><td>Важко відповісти</td><td>2,1%</td></tr> </table> <p>27В. Як Ви загалом оцінюєте власну завантаженість?</p> <table border="1"> <tr><td>Вкрай надмірна</td><td>16,2%</td></tr> <tr><td>Скоріше надмірна</td><td>44,0%</td></tr> <tr><td>Помірна</td><td>38,7%</td></tr> <tr><td>Скоріше мізерна</td><td>0,0%</td></tr> <tr><td>Вкрай мізерна</td><td>0,0%</td></tr> <tr><td>Важко відповісти</td><td>1,0%</td></tr> </table>	Вкрай надмірне	2,6%	Скоріше надмірне	7,4%	Помірне	87,4%	Скоріше мізерне	0,5%	Вкрай мізерне	0,0%	Важко відповісти	2,1%	Вкрай надмірна	16,2%	Скоріше надмірна	44,0%	Помірна	38,7%	Скоріше мізерна	0,0%	Вкрай мізерна	0,0%	Важко відповісти	1,0%
зовсім погано	5,9%																																																														
погано	9,8%																																																														
задовільно	27,1%																																																														
дуже добре	57,2%																																																														
Вкрай надмірне	12,1%																																																														
Скоріше надмірне	27,1%																																																														
Помірне	53,8%																																																														
Скоріше мізерне	1,9%																																																														
Мізерне	1,9%																																																														
Важко відповісти	2,6%																																																														
0%-25%	4,0%																																																														
25%-50%	8,0%																																																														
50%-75%	28,3%																																																														
75%-100%	59,7%																																																														
Інше (будь ласка, уточніть)	2,0%																																																														
Так, працюю з частковою зайнятістю	23,9%																																																														
Так, працюю з повною зайнятістю	12,9%																																																														
Зараз не працюю, але працював/ла раніше	19,9%																																																														
Ні, не працюю і не працював/ла раніше	41,3%																																																														
Вкрай надмірне	2,6%																																																														
Скоріше надмірне	7,4%																																																														
Помірне	87,4%																																																														
Скоріше мізерне	0,5%																																																														
Вкрай мізерне	0,0%																																																														
Важко відповісти	2,1%																																																														
Вкрай надмірна	16,2%																																																														
Скоріше надмірна	44,0%																																																														
Помірна	38,7%																																																														
Скоріше мізерна	0,0%																																																														
Вкрай мізерна	0,0%																																																														
Важко відповісти	1,0%																																																														

Загальний висновок:

1) Більшість думок про «помірне» навчальне навантаження студентів збігається і у самих студентів (53,8%), і у викладачів (87,4%). Але 12,1% студентів все ж вказали про «вкрай надмірне» та 27,1% «скоріш надмірне». При цьому 54,8% студентам добре вдається планувати свій час та 28,2% на задовільному рівні. Тому, необхідно запланувати кураторам на кураторських годинах провести семінар щодо формування навичок про вміння планувати час, яке відноситься зараз до найбільш важливих «гнучких навичок» (Soft skills).

2) Якщо проаналізувати відповіді на питання 25С і 27С, то добре бачимо, що надмірне навантаження 39,2% студентів визвано мабуть все ж не навчанням, а його безпосереднім поєднанням з роботою у 36,8% студентів. На це вказує і наступний висновок.

3) Ці студенти добре відвідували заняття цього семестру (загалом онлайн та в аудиторіях), а саме 28,3% студентів відвідали 50-75% занять та 59,7%, відповідно, 75-100%. Тому результат в попередньому висновку можна брати за основу і приймати відповідні рішення.

4) На відміну ж від студентів ми бачимо, що 60,2% викладачів вказали про власну надмірну завантаженість, та тільки 38,7% - про помірну. Тому вміння планувати свій час також є важливою Soft skills для сучасного викладача в умовах постійних карантинних заходів та змішаного навчання.

5. Освітня програма: навчання правилам академічної доброчесності, вибіркові дисципліни та відвідуваність занять

Затверджені норми

Норми з академічної доброчесності в університеті розглядаються в межах дисципліни «Вступ до фаху», яка є обов'язковою на усіх спеціальностях університету, та викладається на 1 курсі бакалаврату з усіх спеціальностей.

Питання академічного плагіату розглядаються в розрізі дисципліни «Інтелектуальна власність» та викладається для усіх спеціальностей на 1 курсі першого (магістерського) рівня вищої освіти.

Правові питання розглядаються з розрізі дисципліни «Основи права» та вибіркова дисципліна «Етика і естетика», в розрізі якої вивчаються питання норм поведінки і академічної доброчесності. Викладаються на 2 курсі бакалаврату для усіх спеціальностей, на якій студенти її обрали.

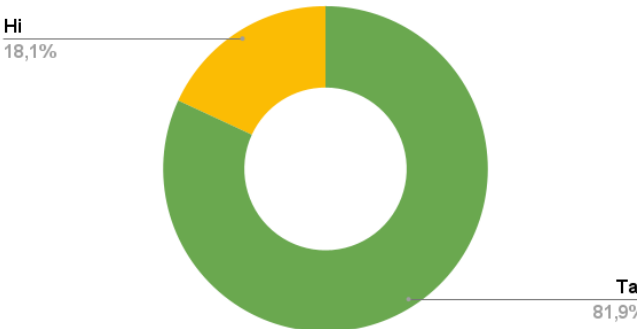
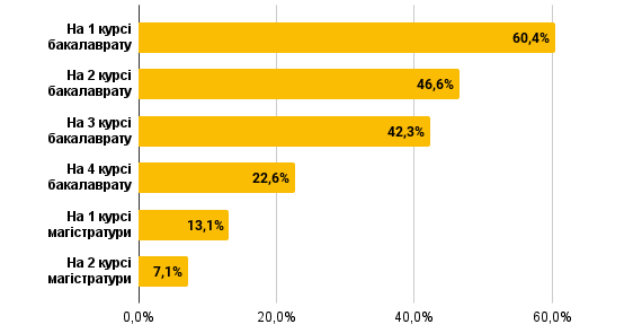
Процедура обрання студентами будь-яких освітніх компонент університету (не менше 25 % від загального обсягу навчального навантаження) відбувається згідно з «[Положенням про порядок та умови обрання навчальних дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти в ТДАТУ](http://www.tsatu.edu.ua/ate/navchannja/dyscypliny-za-vyborom-studenta/)» шляхом он-лайн анкетування на сайті факультету <http://www.tsatu.edu.ua/ate/navchannja/dyscypliny-za-vyborom-studenta/>

Відповідно до «Положення про порядок та умови обрання навчальних дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти в ТДАТУ» дисципліна включається до переліку вибірових дисциплін на наступний навчальний рік лише за умови наявності силабусу на сайті університету.

В силабусах з дисципліни наявна повна інформація, щодо змісту, курсу і загального обсягу в кредитах. Крім сілабусів, викладачі мають право додавати презентацію з дисципліни для надання більшої інформації про зміст і перелік знань і вмінь, які вона надає студентам.

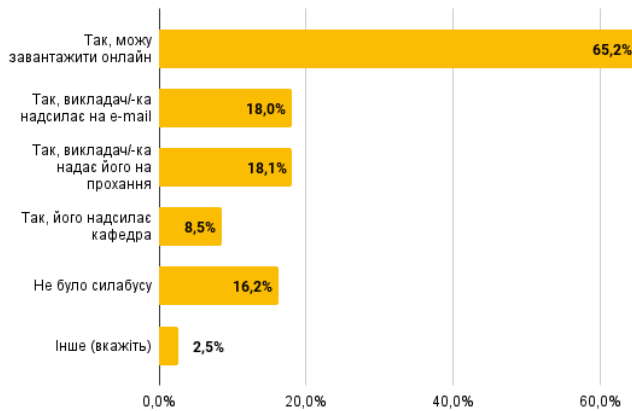
Вибіркові дисципліни обирає кожен студент шляхом анкетуванні на сайті університету, але з метою формування повнокомплектних груп, у разі відсутності необхідної кількості студентів в групі з певної дисципліни рішення про обрання приймається більшістю голосів студентської групи.

Функціонування норм на практиці

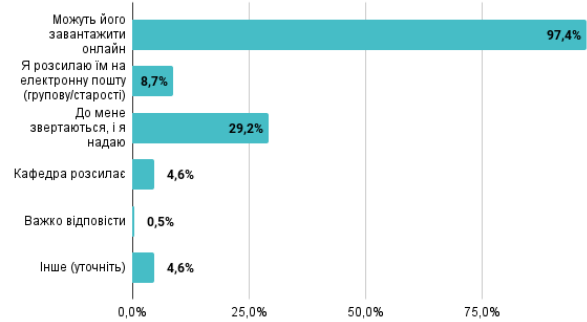
Опитування студентства	Опитування викладачів																				
Курс з академічного письма																					
<p>7С. Чи доводилося Вам слухати курс (окремі теми) з академічного письма/академічної доброчесності?</p> <table border="1"> <caption>Відповіді на питання 7С</caption> <thead> <tr> <th>Відповідь</th> <th>Відсоток</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Так</td> <td>81,9%</td> </tr> <tr> <td>Ні</td> <td>18,1%</td> </tr> </tbody> </table> <p>8С. На якому році навчання Ви слухали курс (окремі теми) з академічного письма/академічної доброчесності?</p> <table border="1"> <caption>Відповіді на питання 8С</caption> <thead> <tr> <th>Рік навчання</th> <th>Відсоток</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>На 1 курсі бакалаврату</td> <td>60,4%</td> </tr> <tr> <td>На 2 курсі бакалаврату</td> <td>46,6%</td> </tr> <tr> <td>На 3 курсі бакалаврату</td> <td>42,3%</td> </tr> <tr> <td>На 4 курсі бакалаврату</td> <td>22,6%</td> </tr> <tr> <td>На 1 курсі магістратури</td> <td>13,1%</td> </tr> <tr> <td>На 2 курсі магістратури</td> <td>7,1%</td> </tr> </tbody> </table>	Відповідь	Відсоток	Так	81,9%	Ні	18,1%	Рік навчання	Відсоток	На 1 курсі бакалаврату	60,4%	На 2 курсі бакалаврату	46,6%	На 3 курсі бакалаврату	42,3%	На 4 курсі бакалаврату	22,6%	На 1 курсі магістратури	13,1%	На 2 курсі магістратури	7,1%	
Відповідь	Відсоток																				
Так	81,9%																				
Ні	18,1%																				
Рік навчання	Відсоток																				
На 1 курсі бакалаврату	60,4%																				
На 2 курсі бакалаврату	46,6%																				
На 3 курсі бакалаврату	42,3%																				
На 4 курсі бакалаврату	22,6%																				
На 1 курсі магістратури	13,1%																				
На 2 курсі магістратури	7,1%																				

Доступ до силабусів

9С. Чи маєте Ви доступ до силабусів (тематичних планів курсів)?

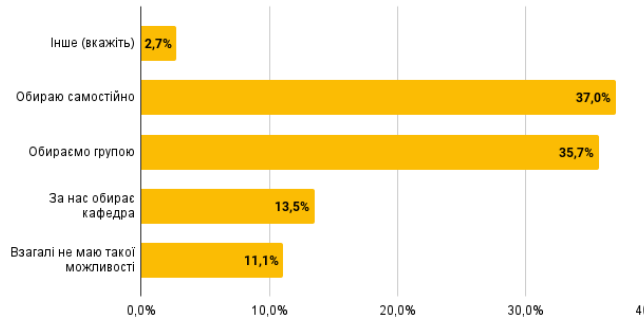

17В. Як саме студенти отримують силабус Вашого курсу?

Вибіркові дисципліни

12С. Як Ви обираєте вибіркові навчальні дисципліни?

Загальний висновок:

1) Аналіз відповідей студентів показує, що 18,1% взагалі не слухали курс з академічного письма, а інші, що слухали його на 1 курсі бакалаврату 60,4% (дисципліна «Вступ до фаху») та на 2 курсі – 46,6% (на дисциплінах за вибором). Цьому результату необхідно приділити особливу увагу в ході моніторингу відділом МЯОД змісту навчальних програм дисципліни «Вступ до фаху» по всім спеціальностям ТДАТУ щодо наявності та змістовності курсу з академічного письма/академічної доброчесності.

2) Відповіді студентів і викладачів щодо доступу до силабусів корелюються між собою:

- про те, що можна завантажити їх онлайн вказали і більшість студентів 65,2%, і 97,4% викладачів;
- «викладач надає його на прохання» - вказали 18,1% студентів і 29,2% викладачів;

- «викладач надсилає на e-mail» - вказали 18% студентів і 8,7% викладачів

Відповідно до [Положенням про порядок та умови обрання навчальних дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти в ТДАТУ](#) вибіркові дисципліни обирає кожен студент шляхом анкетування на сайті університету самостійно, але з метою формування повнокомплектних груп, у разі відсутності необхідної кількості студентів в групі з певної дисципліни рішення про обрання приймається більшістю голосів студентської групи. Цей факт підтвердили і більшість студентів вказавши такі варіанти: 37% самостійно та 35,7% обирають групою. Водночас необхідно звернути увагу, що 11,1% взагалі не мали такої можливості, не дивлячись на те, що анкети вибору дисциплін можна заповнити онлайн на сайті університету <http://www.tsatu.edu.ua/ate/navchannja/dyscypliny-za-vyborom-studenta/>. Тому деканам з кураторами груп необхідно приділити особливу увагу цій процедурі в наступному навчальному році (відповідно до Положення) та довести про можливість вибору дисциплін всім своїм студентам.

Узагальнення висновків на основі опрацьованих даних

1) В Таврійському державному агротехнологічному університеті імені Дмитра Моторного існує практика особистого щорічного підтвердження ознайомлення студентів та викладачів із затвердженими нормами під підпис. Це підтверджують результати опитувань:

- студенти впродовж семестру, в якому проводилось опитування, «часто» і «дуже часто» обговорювали питання щодо вимог до письмових робіт на курсі 79,6%; етика та/або академічна доброчесність 79,0%; правила цитування запозичених текстів та правила посилення на використану літературу 73,4%. Менші показники отримали: «плагіат, списування та інші порушення» 69% та «санкції за плагіат, списування та інші порушення» 68,3%.

- більш високу частину відсотків показали викладачі (відповідь «абсолютно відповідає»): «Я розумію свою роль та функції у механізмах протидії академічній недоброчесності» 94,3%; «Я знаю, які санкції накладати на студентів, якщо вони порушили правила академічної доброчесності» 87,6%; «Усі викладачі університету дотримуються єдиної процедури, якщо виявили порушення академічної» 71%.

Тобто можна зробити висновок, що норми академічної доброчесності більше обговорюються в викладацькій спільноті, ніж в студентській. Особливо, необхідно приділити викладачам обговоренню зі студентами: плагіату, списуванню та санкції за ці порушення на своїх заняттях, включити відповідний розділ до силабусів.

Вимірювання рівня ознайомлення студентів та викладачів із затвердженими нормами періодично проводиться, але не систематично і механізм вимірювання потребує вдосконалення.

2) Студенти відповіли, що викладачі при порушенні студентами правил академічної доброчесності, в основному, **анулюють роботу**:

- здавання чужої письмової та курсової робіт 77% та 78,9%, відповідно;
  - списування під час екзамену та письмової роботи 48,4% та 39%, відповідно;
- у дипломній роботі виявлено плагіат 61,2%.

3) Студенти відповіли, що викладачі при порушенні студентами правил академічної доброчесності, роблять **усні зауваження**:

- Студент/-ка допомагає іншому студенту/-ці під час екзамену - 37,8%
- Студент/-ка списує в іншого студента/-ки під час письмової роботи – 25%.

Під час списування на екзамені та письмової роботи вказали, що викладачі знижують бали 21,1% та 21,6%, відповідно.

Ці відповіді не зовсім корелюються з відповіддю викладачів, що в наведених випадках вони дотримуються процедур, які діють в закладі 68,7%.

4) Необхідно звернути увагу на значні відсотки відповідей студентів «важко сказати» по всій групі питань 6С. Особливо, здавання чужої курсової роботи від свого імені 16,7% та у дипломній роботі виявлено плагіат 21,1%. Тобто, ці студенти не знають, яка процедура в цьому випадку повинна бути. Можна зробити висновок, що не всі студенти ознайомлені на необхідному рівні з [«Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в ТДАТУ»](#). Тому, цій процедурі необхідно приділити більше уваги керівникам дипломних робіт (проектів) та кураторам груп на кураторських годинах.

Якщо ж подивитися на відповіді викладачів на питання «Якщо студент/-ка скопіював/-ла одне речення з іншого джерела та використав/-ла у своїй роботі, за яких умов Ви НЕ вважатимете це плагіатом?», то ми бачимо, що 86,9% володіють знаннями щодо правил академічного письма

5) Моніторинг задоволеності освітнім процесом через стан опитування студентів щодо рівня задоволеності пройденою навчальною дисципліною показав, що 78,3 % вказали про наявність таких опитувань: 51,1% після кожної пройденої та 27,2% - деяких пройдених. З цього можна зробити висновок, що при такому опитуванні студенти відповідають не по всіх екзаменаційним та заліковим дисциплінам, як передбачено вимогами і розробленою анкетною, а тільки вибірково. Насторожує той факт, що 20,4% взагалі не знають про існування такого опитування в закладі та відповідають «не знаю» - 15,3% і «ні» - 5,1%. На цей факт необхідно звернути увагу деканам та кураторам в подальшому і покращити стан доведення даної інформації до всіх груп студентів в період тижнів ПМК2 в кожну сесію, як прописано в [«Положенні про опитування учасників освітнього процесу в ТДАТУ»](#).

6) Опитування щодо задоволеності змістом освітніх програм проводиться щорічно наприкінці навчального року серед студентів всіх курсів і рівнів вищої освіти, окрім перших. Тому, і результат про незнання такої процедури (відповіді «не знаю» та «ні») 26,4% - це студенти 1 курсів бакалаврату і магістратури.

7) Викладачі підтверджують факт опитування щодо змісту освітніх програм (ОП):

- 98% вказала «так, щорічно» - тому що вони також приймають участь в цій процедурі, як внутрішні стейкхолдери;

- 100% вказали, що за результатами таких опитувань вносяться зміни в освітню програму. За цю процедуру несе особисту відповідальність гарант освітньої програми, що підтверджується [моніторинговими звітами](#), які розміщені на сайті університету та протоколами робочих груп з цієї ОП.

- відповідно до [«Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти»](#) в обговоренні і прийнятті рішень щодо внесення змін в освітні програми повинні приймати участь гарант ОП, викладачі, декан, представники студентського самоврядування, студенти. Це підтверджують і викладачі у відповіді на 16В питання. Більше відсотків отримали гарант ОП 91,8%

та викладачі 89,2%; менші відсотки у представників адміністрації 40,7% та декану 60,3%.

7) Результати опитувань підтверджують ознайомленість студентів і викладачів з процедурою подачі скарги щодо незадоволеності освітнім процесом в університеті:

- 96,9% викладачів знають куди повідомляти, якщо вважають, що студент порушив правила академічної недобросовісності та 3,1% - не зовсім в цьому впевненні. Тому необхідно на засіданні кафедри позапланово розглянути детально всі аспекти цього питання;

- не дивлячись на те, що 92,7% опитаних студентів жодного разу не доводилось скласти скаргу викладачеві / адміністрації у зв'язку з незадоволеністю освітнім процесом, 57,1% вказали на дієвість цього механізму.

8) Затверджені норми щодо ознайомлення студентів із критеріями оцінювання та їх пояснення підтверджують викладачі відповіддю на 13В та 9В питання анкети:

- 92% ознайомлюють студентів на початку свого курсу усно та 76,9% - прописано у силабусі;
- 96,3% проговорюють на початку курсу та 22,1% - так, якщо просять пояснити.

В результаті таких заходів, для 77% студентів є зрозумілими критерії оцінювання письмових робіт на дисциплінах. Але не дивлячись на вище сказане 58,8% студентам все ж доводилось звертатися до викладачів з проханням про надання критеріїв оцінювання або більш вичерпного їх пояснення і всі вони отримали вичерпну відповідь. Водночас 5,7% вказали, що також звертались, але пояснень критеріїв не отримали. 35,5% студентів вказали, що не звертались і з них 87% - тому що все зрозуміло. Але потребує відповідних дій відповіді студентів 5,7% - було складно зв'язатись з викладачем та 5,4% - викладач/-ка неохоче йшов на комунікацію.

9) Результати опитувань студентів щодо надання відгуків на їх роботи показують:

- 40,3% не звертались до викладачів з таким проханням, тому що викладач це робить за власною ініціативою вказали 67,5% та, на жаль, 26% вказали, що він їм не цікавий;
- це і вказують 90,2% викладачів, що вони надають такі відгуки з різною періодичністю, з них 51,7% на кожен роботу та 38,5% на більшість;
- ті викладачі, які не надають відгук, вказали 50% - студенти не звертаються.

10) В результаті опитування студентів щодо можливості отримати додаткові бали за виконання додаткових завдань в межах курсу ми бачимо, що така практика досить поширена, а саме 36,5% вказали «дуже поширена» та 41,9% «скоріше поширена». Водночас не знають про таку можливість, тому що їм «важко відповісти» 11% та відповідь «відсутня» 4,5%.

11) Більшість думок про «помірне» навчальне навантаження студентів збігається і у самих студентів (53,8%), і у викладачів (87,4%). Але 12,1% студентів все ж вказали про «вкрай надмірне» та 27,1% «скоріш надмірне». При цьому 54,8% студентам добре вдається планувати свій час та 28,2% на задовільному рівні. Тому, необхідно запланувати кураторам на кураторських годинах провести семінар щодо формування навичок про вміння планувати час, яке відноситься зараз до найбільш важливих «гнучких навичок» (Soft skills).

Якщо проаналізувати відповіді на питання 25С і 27С, то добре бачимо, що надмірне навантаження 39,2% студентів визвано мабуть все ж не навчанням, а його безпосереднім поєднанням з роботою у 36,8% студентів. На це вказує і наступний висновок.

Ці студенти добре відвідували заняття цього семестру (загалом онлайн та в аудиторіях), а саме 28,3% студентів відвідали 50-75% занять та 59,7%, відповідно, 75-100%. Тому результат в попередньому висновку можна брати за основу і приймати відповідні рішення.

12) На відміну ж від студентів ми бачимо, що 60,2% викладачів вказали про власну надмірну завантаженість, та тільки 38,7% - про помірну. Тому вміння планувати свій час також є важливою Soft skills для сучасного викладача в умовах постійних карантинних заходів та змішаного навчання.

13) Аналіз відповідей студентів показує, що 18,1% взагалі не слухали курс з академічного письма, а інші, що слухали його на 1 курсі бакалаврату 60,4% (дисципліна «Вступ до фаху») та на 2 курсі – 46,6% (на дисциплінах за вибором). Цьому результату необхідно приділити особливу увагу в ході моніторингу відділом МЯОД змісту навчальних програм дисципліни «Вступ до фаху» по всім спеціальностям ТДАТУ щодо наявності та змістовності курсу з академічного письма/академічної доброчесності.

14) Відповіді студентів і викладачів щодо доступу до силабусів корелюються між собою:

- про те, що можна завантажити їх онлайн вказали і більшість студентів 65,2%, і 97,4% викладачів;

- «викладач надає його на прохання» - вказали 18,1% студентів і 29,2% викладачів;

- «викладач надсилає на e-mail» - вказали 18% студентів і 8,7% викладачів

15) Відповідно до [Положенням про порядок та умови обрання навчальних дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти в ТДАТУ](#) вибіркові дисципліни обирає кожен студент шляхом анкетування на сайті університету самостійно, але з метою формування повнокомплектних груп, у разі відсутності необхідної кількості студентів в групі з певної дисципліни рішення про обрання приймається більшістю голосів студентської групи. Цей факт підтвердили і більшість студентів вказавши такі варіанти: 37% самостійно та 35,7% обирають групою. Водночас необхідно звернути увагу, що 11,1% взагалі не мали такої можливості, не дивлячись на те, що анкети вибору дисциплін можна заповнити онлайн на сайті університету <http://www.tsatu.edu.ua/ate/navchannja/dyscypliny-za-vyborom-studenta/>. Тому деканам з кураторами груп необхідно приділити особливу увагу цій процедурі в наступному навчальному році (відповідно до Положення) та довести про можливість вибору дисциплін всім своїм студентам.

Завідувачка відділу МЯОД

Радміла СКЛЯР

Перший проректор

Олександр ЛОМЕЙКО